

УДК 502.175:614.77(477.53-25)

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ҐРУНТІВ КУЛЬТУРФІТОЦЕНОЗІВ У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ЧАСТИНІ М. ПОЛТАВА

Лантухова Т.М.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

Науковий керівник: Ханнанова О.Р. – кандидат біологічних наук,
асистент кафедри ботаніки, екології та методики навчання біології

На сьогодні все більше набирає обертів проблема забруднення ґрунтів через нераціональну господарську діяльність людини. Особливо гостро це питання постає для урбанізованого середовища. Едафічний фактор є одним із визначальних для формування та оптимального функціонування рослинних угруповань, які найчастіше в умовах населених міст створюються штучно і входять до складу культурфітоценозів. При цьому компоненти таких насаджень зазнають постійного антропоїчного впливу та показують загальний екологічний стан урбанізованого середовища. Оскільки рослинні організми чутливо реагують на зміни екологічних факторів, використання властивостей окремих рослин для швидкого визначення стану ґрунтів є досить ефективним і недорогим способом.

Відомо, що рослини активно поглинають із навколишнього середовища необхідні для життя речовини і дефіцит будь-якої із них може зумовлювати зміни у системах організму. Досить часто в разі нестачі того чи іншого поживного елемента в різних ділянках рослинного організму з'являються характерні ознаки (некрози на листках, зміна забарвлення та загального вигляду рослини) [1].

Типовими ознаками дефіциту елементів мінерального живлення у рослин є пожовтіння листкових пластинок, поява червонуватого відтінку на черешках і жилках вказує на дефіцит азоту, голубувато-зелене забарвлення – на дефіцит фосфору, хлорозні жовті плями та скручення кінчиків листків – на дефіцит калію, міжжилковий хлороз, некрози пурпурного забарвлення – дефіцит цинку, жовті та некротичні плями на листках – дефіцит марганцю [1].

Нами досліджувався екологічний стан ґрунтів культурфітоценозів у центральній частині м. Полтава. Для проведення наукових розвідок було обрано три модельні ділянки:

№ 1 – квітник біля центральної будівлі Полтавської облдержадміністрації;

№ 2 – квітник на перехресті вулиць Небесної Сотні і Гагаріна;

№ 3 – квітник біля зупинки «Корпусний сад».

У якості біоіндикатора взято представників виду *Rosa L.*, за станом листових пластинок яких можна зробити висновок про вміст поживних елементів і гербіцидів у ґрунтах. Нами досліджувались морфологічні ознаки листків троянд (колір, наявність плям, смуги між жилками).

Результати обстеження культурфітоценозу на модельній ділянці № 1 засвідчують, що листя у досліджуваних об'єктів із червоними смугами між жилками, наявні некрози (25%), на краях жовті та некротичні плями. Такі ознаки вказують на дефіцит азоту та марганцю у ґрунтах.

На квітнику модельної ділянки № 2 на листових пластинках представників виду *Rosa L.* по краях спостерігається білий наліт (60%), листя пурпурного кольору (90%), з червоними смугами між жилками, листя закручені. Це вказує на дефіцит цинку.

Дослідження рослин на модельній ділянці № 3 показали, що черешки листків спіралеподібно закручені, листя пурпурного забарвлення (60%) з жовто-коричневими та некротичними плямами, наявні білі плями (30%). Отримані дані свідчать про дефіцит калію, цинку та марганцю у ґрунтах.

Таким чином, проведені дослідження екологічного стану ґрунтів культурфітоценозів у центральній частині м. Полтава вказують на нестачу необхідних мінеральних елементів (калію, цинку, азоту, марганцю) для оптимального росту і розвитку рослин.

Список використаних джерел:

1. Мусієнко М. М. Фізіологія рослин: Підручник. К.: Либідь, 2005. 808 с.